

Merudgiftsydelse til børn efter servicelovens § 41

af konsulent Pernille Hollesen

Om DUKH-nyt: DUKH har en lovgivningsmæssig forpligtelse til at formidle vores erfaringer om udviklingen inden for handicapområdet. Med DUKH-nyt lægger vi vægt på at beskrive vores erfaringer inden for udvalgte rådgivningsfelter. Der er fokus på det retssikkerhedsmæssige aspekt, som er kerneområdet for DUKH.

Kort lovgivningsmæssig introduktion om merudgifter til børn:

Kommunen yder hjælp til dækning af nødvendige merudgifter ved forsørgelsen af et barn med:

- Betydelig og varig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, eller
- Indgribende kronisk eller langvarig lidelse.

Merudgifterne skal være en konsekvens af barnets nedsatte funktionsevne/lidelse, og der skal være tale om en nødvendig merudgift. Det er desuden en betingelse at merudgiften ikke kan dækkes efter andre bestemmelser i serviceloven eller anden lovgivning.

De samlede merudgifter skal overstige et minimumsbeløb på 4.656 kr. om året (2016 takst).

Merudgifterne kan vedrøre såvel løbende udgifter som enkeltudgifter.

Merudgiften skal være sandsynliggjort, hvilket betyder at kommunen ikke kan kræve dokumentation for merudgiften.

Udgangspunktet er, at kommunen i samarbejde med forældrene laver et overslag over merudgifterne for det kommende år. De skønnede årlige merudgifter omregnes til en månedlig merudgiftsydelse, der afrundes til nærmeste kronebeløb, der er delelig med 100.

Kommunen kan undtagelsesvis efter aftale med forældre afregne merudgifter direkte med leverandøren (f.eks. taxi, medicin, barnepig og kursus).

Antal henvendelser i DUKH om merudgifter til børn inden for de sidste 12 måneder:

I perioden 01.02.2015 til 31.01.2016 har DUKH haft 533 henvendelser hvor vi har rådgivet om merudgifter til børn.

Hvad har henvendelserne typisk drejet sig om:

I en 3 måneders periode fra den 10.11.2015 til 10.02.2016, har DUKH haft 124 henvendelser om merudgifter til børn.

I ca. halvdelen af henvendelserne har vi primært rådgivet om følgende sagsbehandlingsregler og alene sekundært om § 41:

- Lang sagsbehandlingstid i kommunen (Rsl. § 3)
- Kommunens genvurderingspligt ved klage (Rsl. § 66)
- Kommunens forpligtelse til at foretage en helhedsvurdering (Rsl. § 5)
- Kommunens forpligtelse til at begrunde en skriftlig afgørelse, når kommunen ikke giver borgeren fuldt ud medhold (Fvl. §§ 22-24)
- Kommunens vejledningsforpligtelse (Fvl. § 7)
- Kommunens forpligtelse til at oplyse sagen i tilstrækkeligt omfang før der træffes afgørelse (Rsl. § 10)

I den anden halvdel (hvor vi primært har rådgivet om § 41) har cirka 1/4 af henvendelserne drejet sig om § 41 generelt. De resterende 3/4 fordeler sig således:

19 rådgivninger har omhandlet rådgivning om merudgifter til **handicapbil**, bevilget pga. barnets nedsatte funktionsevne.

I 15 henvendelser har det drejet sig om **afløsning, aflastning og barnepige**. Specielt afgrænsningen af merudgift til barnepige/afløsning i hjemmet og aflastning uden for hjemmet, herunder om støtten skal bevilges efter §§ 41, 44/84 eller § 52.

8 henvendelser går på, at kommunen har **stoppet merudgiftsydelsen**, uden at der er truffet en ny afgørelse om frakendelse af merudgiftsydelsen. Stop af merudgiftsydelsen er oftest sket i forbindelse med den årlige revurdering af merudgiftsydelsen.

Rådgivning omkring **personkreds** er der givet i 10 henvendelser. Her går henvendelsen ofte på, at kommunen har givet afslag på dækning af merudgifter, da barnet ikke findes at tilhøre personkredsen.

I 9 henvendelser drejer det sig om merudgift til forskellige former for **kørsel**. Det kan være kørsel til skole, behandling, fritidsaktiviteter m.m.

I 7 tilfælde har henvendelsen drejet sig om, at kommunen **kræver dokumentation**, f.eks. i form af kvitteringer for afholdelse af merudgifterne.

5 har drejet sig om merudgifter forbundet med **handicapegnet bolig**.

Beskrivelse af udvalgte henvendelser:

1. Merudgifter til brændstofudgifter i forbindelse med handicapbil

En far henvender sig, om dækning af merudgift til brændstofudgifter ifm. kørsel i handicapbil (og ikke driftsudgifter i øvrigt). Datteren har rygmarsbrok og er kørestolsbruger. Familien har 2 biler. En personbil de havde i forvejen og en kassebil, der er bevilget efter servicelovens §114. Kassebilen er en driftsmæssige dyrere bil end en almindelig personbil. Familien vil ikke have haft to biler, hvis ikke det havde været for datterens handicap. Faderen oplyser at det er nødvendigt at bruge kassebilen, så snart datteren skal med.

Familien får delvist afslag på udgifter til kørsel i kassebilen. Kommunen vil kun dække udgiften til formålsbestemt kørsel (dvs. ekstra kørsel, som de udelukkende har i forbindelse med datterens handicap, f.eks. til behandling, kontrol mv.). Denne kørsel dækker kommunen med statens laveste befordringstakst.

Den øvrige kørsel (ikke formålsbestemt kørsel) vil kommunen ikke dække, idet de mener at familien også ville have haft denne udgift hvis ikke datteren var handicappet.

Faderen ønsker rådgivning, da han ønsker at klage over afgørelsen.

DUKH's vurdering

Det er DUKH's vurdering, at der kan være fejl i kommunens beregning af merudgifter til kørsel i handicapbil, og at afgørelsen skal påklages.

DUKHs har rådgivet om følgende:

Ved formålsbestemt kørsel:

- Da handicapbilen er en driftsmæssig dyrere bil end en gennemsnitlig personbil (som statens laveste takst tager udgangspunkt i), er det DUKH's opfattelse, at kommunen ud over statens laveste takst skal dække et beløb svarende til differencen mellem brændstof til en gennemsnitlig personbil og kassebilen.

Ved ikke-formålsbestemt kørsel:

- Da familien er nødsaget til at køre i kassebilen, når datteren skal med - også når der er tale om alm. fritidskørsel, og da kassebilen er en driftsmæssig dyrere bil end personbilen, er der en merudgift forbundet hermed. Denne merudgift udgør differencen mellem brændstofforbruget i en gennemsnitlig personbil og brændstofforbruget i kassebilen, jf. [principafgørelse 258-10](#) (vedrører servicelovens § 100 men princippet finder tillige anvendelse ved § 41).

2. Personkredsen

DUKH bliver kontaktet af en mor til en pige på 13 år, som har fået stillet diagnosen ADHD. Hun har søgt om dækning af merudgift til et forældrekursus, der skal gøre forældrene bedre i stand til forstå datterens diagnose, og bedre i stand til hjælpe datteren i hverdagen.

Moderen oplyser, at datteren fungerer rimeligt godt i skolen, men når hun kommer hjem, reagerer hun ofte voldsomt, både over for dem og hendes yngre brødre. Datteren magter heller ikke at have social kontakt til andre børn i fritiden, og hun går ikke til nogle fritidsaktiviteter.

Datteren har afprøvet medicinsk behandling, men uden særlig effekt, hvorfor de i samråd med lægen har stoppet behandlingen.

Kommunen giver afslag med den begrundelse, at datterens lidelse ikke vurderes til at være indgribende i hendes hverdag. Kommunen henviser til, at hun går i almindelig folkeskole uden støtte. Kommunen henviser til udtalelser fra skolen, hvor skolen beskriver, at datteren trives i skolen både fagligt og socialt. Kommunen finder således ikke, at datteren hører under personkredsen i § 41 og henviser til [principafgørelse 55-11](#).

Moderen har svært ved at forstå, at kommunen kun har set på, hvordan datteren fungerer i skolen, og ikke set på, hvordan hun fungerer, når hun er hjemme. Moderen har nærmest på fornemmelsen, at kommunen ikke tror på hvad hun siger.

DUKH's vurdering

Det er DUKH's vurdering, at kommunen tilsyneladende ikke har forholdt sig til forældrenes beskrivelse af, hvordan datteren fungerer uden for skoletiden, men alene forholder sig til hvordan datteren er beskrevet i skoleudtalelsen.

DUKH har rådgivet om følgende:

DUKH gør det tydeligt for moderen, at vi ikke kan vurdere, hvorvidt datteren er omfattet af personkredsen - det er kommunens og i sidste instans Ankestyrelsens vurdering. Men vi finder, at kommunen også bør forholde sig til, hvordan datteren fungerer uden for skolen og ud fra hele oplysningsgrundlaget vurdere, om lidelsen er indgribende i hendes hverdag.

DUKH finder det relevant, at moderen påklager afgørelsen og påpeger for kommunen, at hun ikke finder, at de har inddraget oplysninger om, hvordan datteren fungerer i fritiden.

DUKH rådgiver moderen til i klagen at give en detaljeret beskrivelse af, hvordan datterens lidelse påvirker hendes hverdag samt beskrive, hvad hun ikke kan/har det svært ved i forhold til andre piger på 13 år.

DUKH finder ikke, at situationen i 55-11 er sammenlignelig, da barnet i 55-11 er i behandling med god effekt. Dette er ikke tilfældet her, hvor det har vist sig, at behandlingen ikke havde nogen særlig effekt.

Afslutningsvis rådgives henvender om muligheden i servicelovens § 11 stk. 7, efter hvilken kommunen har en (forbyggende) forpligtelse til bl.a. at tilbyde gratis rådgivning til børn og unge med nedsat funktionsevne og deres familier. Anbefalet henvender at kontakte kommunen og anmode om, at ansøgningen også bliver behandlet efter § 11 stk. 7, da kommunen ifølge retssikkerhedslovens § 5, skal behandle en ansøgning efter alle de muligheder, der er i den sociale lovgivning.

3. Stop af merudgiftsydelsen, uden der er truffet en afgørelse herom

Henvender er mor til en multihandicappet søn, som hun får bevilget taxikørsel, medicin, aflastning og andre merudgifter til. Hun oplyser, at kommunen i forbindelse med den årlige opfølgning har stoppet hendes bevilling af merudgifter. Der er nu gået næsten 2 måneder, siden bevillingen stoppede, og hun har endnu ikke hørt noget.

DUKH's vurdering

Merudgiftsydelsen er en løbende ydelse, som kommunen ikke må stoppe uden først at træffe en afgørelse herom med klagevejledning.

DUKH har rådgivet om følgende:

Da kommunen ikke må standse den løbende merudgiftsydelse i forbindelse med opfølgning, uden at træffe en afgørelse herom, rådgives henvender til at kontakte kommunen og gøre opmærksom på dette.

Såfremt det ikke får kommunen til at genoptage merudgiftsydelsen, kan henvender prøve at bringe sagen for Tilsynet i Statsforvaltningen eller Ombudsmanden.

Henvist til [merudgiftsvejledningen](#) pkt. 203:

"Hvis der som led i opfølgningen skal ske ændringer i den udbetalte ydelse, skal kommunalbestyrelsen træffe afgørelse herom. Udbetalingen af den ydelse, som familien hidtil har modtaget, fortsætter, indtil der er truffet ny afgørelse om merudgiftsydelsen.

Ministersvar til [Folketingets Socialudvalg den 23.11.11 \(sp. 8\)](#):

"Hvis kommunalbestyrelsen uden at træffe afgørelse herom ved udløbet af en tidsfrist for opfølgning standser udbetalingen af merudgiftsydelsen, vil borgeren kunne rette henvendelse til statsforvaltningen, som fører tilsyn med kommunernes overholdelse af den lovgivning, der særligt gælder for offentlige myndigheder. Statsforvaltningen beslutter selv, om der er grundlag for at rejse en tilsynssag.

Ud over ovenstående reaktionsmuligheder har borgeren mulighed for at rette henvendelse til Folketingets Ombudsmand med henblik på, at ombudsmanden vurderer, om han finder grundlag for at tage sagen op til behandling."

4. Krav om dokumentation af merudgifterne

Henvender er mor til en pige med autisme. De har i flere år fået dækket merudgifter til barnepige med 3 timer om ugen uden at fremsende dokumentation. Nu siger sagsbehandler, at kommunens revision kræver, at der foreligger dokumentation på de enkelte merudgifter. Det betyder, at de fremadrettet skal udfylde et skema med dato, formål og barnepigens underskrift og sende ind i forbindelse med den årlige opfølgning.

Henvender kan ikke forstå, at kommunen kan kræve dette. Henvender oplever det som en kontrol af, om de bruger alle timerne.

DUKH's vurdering:

Kommunen har ikke ret til at kræve dokumentation af afholdte merudgifter, hvilket fremgår af:

Lovteksten i servicelovens § 41, stk. 2, hvor der står: "Udmålingen af ydelsen sker på grundlag af de sandsynliggjorte merudgifter...".

[Principafgørelse 98-13](#):

"Merudgiftsydelsen udmåles efter en konkret vurdering af de sandsynliggjorte merudgifter for den enkelte ydelsesmodtager. Har familien sandsynliggjort en merudgift, kan kommunen ikke kræve dokumentation for afholdelsen af udgiften."

[Merudgiftsvejledningen](#) pkt. 169:

"Sandsynliggjorte merudgifter

169. *Modtageren af merudgiftsydelsen skal ikke søge kommunalbestyrelsen om hjælp for hver enkelt merudgift. Merudgiftsydelsen udmåles efter en konkret vurdering af de sandsynliggjorte merudgifter for det enkelte barn. Sigtet med ydelsen er at give familien mulighed for selv at tilrettelægge, hvordan behovet bedst kan dækkes.*

At merudgifterne skal være sandsynliggjorte betyder, at kommunalbestyrelsen ikke kan kræve dokumentation for afholdelsen af udgifterne. Der skal således laves et overslag over omfanget af de behov, som barnet efter al sandsynlighed vil få i det kommende år, og hvad det medfører af merudgifter. Er der tale om et barn eller en ung, der på grund af nedsat funktionsevne slider meget på tøj og sko, laves der et overslag over, hvad merudgiften til dette vil være på årsbasis. Skal barnet eller den unge til behandling, laves der et overslag over merudgiften til befordring hertil for det kommende år. Udgifter, som forældrene kan dokumentere, skal selvfølgelig indgå i det merudgiftsbeløb, der udmåles."

DUKH har rådgivet om følgende:

Kommunen kan ikke stille krav om, at forældre skal dokumentere afholdelse af merudgiften, jf. ovenstående vurdering. DUKH anbefaler dog ofte, forældrene at gemme kvitteringer, da det er den letteste måde at sandsynliggøre merudgifterne på.

Afsluttende DUKH-overvejelser/forslag

Handicapbil:

At vi i DUKH har forholdsvis mange henvendelser, der drejer sig om udmåling af merudgift til handicapbil, undrer os ikke. Det er svært, og den konkrete sag afhænger af følgende:

- Er der tale om, at familien ikke vil have haft bil, hvis ikke det havde været for barnets handicap?
- Er der tale om, at familien har erstattet deres almindelige personbil med en stor kassebil.
- Er der tale om en ekstra bil?

Sagsbehandleren skal således lave udregningen på forskellige måder - alt efter om familien ikke vil have haft bil, har erstattet deres almindelige personbil eller der er tale om at handicapbilen er en ekstra bil.

Der kan desuden være flere forskellige måder at beregne merudgiften til kørslen på. Det kan være efter statens laveste km-takst eller efter den faktiske merudgift på benzin/diesel. Er udgangspunktet statens km-takst, skal man også se på hvad den indeholder - og er der så her tale om en almindelig personbil eller en stor kassebil? Og hvad med de andre merudgifter end selve kørslen, f.eks. merudgift til forsikringer, eftersyn, Falck og reparation, disse skal også vurderes forskelligt alt efter situationen.

DUKH anbefaler, at det fremgår tydeligt i kommunes afgørelse, hvordan merudgiften er opgjort.

Personkreds:

Vi har set nogle eksempler på, hvordan børn med f.eks. svær angst, eller børn med andre (måske forbigående) psykiske lidelser ikke af kommunen vurderes omfattet af personkredsen i § 41. Dette på trods af, at der foreligger en lægelige udredning med en psykiatrisk diagnose, der tyder på, at lidelsen er meget indgribende i barnets hverdag. Det kan f.eks. dreje sig om børn, der ikke har været i skole i halve eller hele år.

Der gives afslag med den begrundelse, at lidelsen ikke er kronisk, og der kan være tale om, at den rette psykiatriske behandling kan gøre at barnet kommer sig på sigt.

Undertiden fremgår det mere eller mindre indirekte, at afslaget er givet, fordi kommunen har en holdning om, at baggrunden for den psykiske lidelse f.eks. skal findes i det sociale samspil i familien.

DUKH anbefaler, at kommunen i afslaget tydeligt redegør for, hvordan den foreliggende dokumentation, som tyder på, at lidelsen er meget indgribende i barnets hverdag, er indgået i kommunens vurdering. Det er således DUKH's vurdering, at det i givet fald, kan undgås, at en klagesag ender med en hjemvisning, fordi kommunens afgørelse er mangelfuld begrundet og stillingtagende til oplysningsgrundlaget er mangelfuldt.

De to typer henvendelser, hvor DUKH oftest påpeger retssikkerhedsmæssige problemstillinger

Når vi udelukkende ser på de rådgivninger, hvor vi har registeret at der er et **retssikkerhedsmæssigt problem**, har vi flest rådgivninger om:

- Stop af merudgiftsydelsen uden at der er truffet en afgørelse herom (ca. 1/3).
- Krav om dokumentation af merudgifterne (ca. 1/4).

Det undrer os meget i DUKH, at vi ser så mange henvendelser, der drejer sig om, at kommunen **stopper merudgiftsydelsen** i forbindelse med den årlige opfølgning, uden at der træffes afgørelse herom.

Det kan muligvis skyldes, at det ikke fremgår tydeligt af hverken lovteksten eller bekendtgørelsen, at kommunen skal træffe en afgørelse med klagevejledning, inden merudgiftsydelsen kan stoppes, men "kun" af vejledningen og af ovenstående ministersvar.

DUKH anbefaler derfor, at Ankestyrelsen træffer en principafgørelse, der slår fast, at kommunen ikke må stoppe en merudgiftsydelse uden at træffe en afgørelse med klagevejledning på samme måde, som Ankestyrelsen har gjort det i forhold til tabt arbejdsfortjeneste (servicelovens § 42) i [principafgørelse C-24-08](#).

Vi tvivler dog på, om en principafgørelse vil løse problemet fuldt ud. For ser vi på vores anden "højdespringer", når det handler om retssikkerhedsmæssige problemstillinger, nemlig den at kommunen **kræver dokumentation for afholdelse af merudgiften**, er retstilstanden klar. Som anført står det i selve lovteksten, at udmålingen sker på baggrund af de *sandsynliggjorte* merudgifter, ligesom Ankestyrelsen har offentliggjort principafgørelse 98-13 der fastslår dette.

DUKH har i øvrigt ikke noget forslag til, hvordan dette retssikkerhedsmæssige problem kan undgås, da det i bund og grund alene handler om, at gældende ret skal følges.